

Mødet den 14. Februar 1918.

(For lukkede Døre).

1. (J. Nr. 577—1917). Indstilling angaaende **Licitations tilbud paa Opførelse af et Materialskur ved Vandværket.**

Mikael Johansen oplyste, at der var indkommet et Tilbud paa ca. 600 Kr., medens de øvrige Tilbud var paa over 2000 Kr. Vedkommende havde selvfølgelig straks taget sit Tilbud tilbage, da han aldeles ikke kunde udføre Arbejdet til den Pris, og ingenting ejede. Udvalget indstillede derfor at overdrage Arbejdet til den lavest bydende af de øvrige, Tømrmester Hans Øvlisen. Imidlertid var der nu indløbet et Brev fra vedkommende, hvori han meddelte, at han ikke i Forvejen havde kunnet fremskaffe Prisen paa Murerarbejdet og Materialet dertil. Han havde derfor regnet ca. 700 Kr. for lidt, hvorfor han bad Udvalget annullere hans Tilbud. Hertil var at bemærke, at det næste Tilbud var ca. 800 Kr. højere. Taleren meddelte, at Vandværksudvalget var blevet enig om at anbefale Byraadet ikke at gaa ind paa dette. Det var et farligt Princip at komme ind paa, Licitationerne overværedes jo af alle bydende, og hvis der var for stor Forskel, kunde der godt ske noget, som ikke var helt kor-

rekt, f. Eks. Forhandling med den næstlaveste, Det var i hvert Fald forunderligt, at en Mand kunde regne saa meget forkert paa et saa lille Arbejde. Udvalget indstillede derfor, at man ikke gik ind paa hans Anmodning om at tage sit Tilbud tilbage.

Udvalgets Indstilling om at overdrage Arbejdet til **Tømrmester Hans Øvlisen** for en Sum af **2187 Kr. 75 Øre** vedtoges.

2. (J. Nr. 579—1917). Andragende fra **Reservekirurg ved Kommunehospitalet, C. Mc. Dougal**, om **Afsked** fra 1. Marts 1918.

Sygehusudvalget indstillede, at Ansøgningen bevilges, begrundet paa hans Udnævnelse til Overlæge i Nykøbing M.

Indstillingen vedtoges.

3. (J. Nr. 570—1917). Andragende fra **Kommunelærer Peter Holm** om **Afsked** fra **Aarhus Skolevæsen**.

N. J o h. L a u r s e n erklærede, at Grunden til Afskeden ikke var Alder og Svagelighed, men Holms Stilling ved Borgmestergaarden og det historiske Museum. Skolekommissionen havde derfor ikke kunnet anbefale ham til Pension, men henstillede, om der fra Byraadets Side kunde gøres lidt ved at skaffe ham noget større Indtægter ved hans Arbejder. Holm havde en enestaaende Evne til at bringe disse gamle Ting frem og skaffe Penge til at faa noget godt og kønt ud af det, ikke mindst naar han nu kunde ofre sig helt derfor. Taleren kunde tænke sig, at han kunde faa en lille Bevilling paa Finansloven, og maaske kunde man saa fra Byraadets Side give ham et Honorar, for at han ikke skulde lide noget Tab. Det var Meningen med Skolekommissionens Skri-

velse, og Taleren haabede, at Byraadet vilde se velvilligt derpaa.

F o r m a n d e n oplyste, at Museumsbestyrelsen skulde have Møde næste Dag; saa kunde man tage det under Overvejelse og eventuelt fremkomme med et Forslag.

B e c h vilde paa egne Vegne anbefale at stille Holm saa økonomisk frit, at han kunde fortsætte med sine udmærkede Arbejder derude. Hvis han ikke paa en eller anden Maade fik et Vederlag, var han tvunget til at fortsætte med en Oversættelsesvirksomhed, der var meget enerverende og tog meget Tid, og hans Virksomhed som Translator var gaaet meget tilbage i Krigsaarene. Rent bymæssig set betød det meget, at Institutionen derude udvikledes i det Spor, som Holm havde ledet den ind i, og det var en Retfærdigheds-handling at stille sig imødekommende overfor den Indstilling, der kom fra Borgmestergaardens Bestyrelse. Et saadant Museum vilde baade virke opdragende paa Byens Befolkning og tiltrække rejsende og derved faa stor Bestydning for Byen.

N. J o h. L a u r s e n tilføjede, at Holm vist ogsaa havde noget Arbejde ved Domkirken. Taleren vidste ikke, om dette var lønnet, men det kunde jo nærmere undersøges. Men Holm var sikkert den eneste, der kunde fuldføre dette Arbejde.

S i m o n s e n forespurgte, om der laa andet til Grund for denne Afskedsansøgning. Der taltes f. Eks. om, at det skyldtes, at Holm følte sig noget tilsidesat og ikke havde vundet den Paaskønnelse, som hans Evner og Dygtighed ogsaa for Skolevæsenet berettigede ham til. Det havde saaledes forundret mange, at man ikke havde gjort Brug af ham som Lærer i Engelsk, hvori han jo

var Specialist. Hvis dette var Tilfældet, vilde Taleren beklage det, for Holm var en ung og virksom Mand og en Pryd for det kommunale Skolevæsens Lærerkorps, og Aarhus Skolevæsen vilde komme til at lide et Tab ved hans Bortgang. Taleren kunde derfor ønske at høre fra kompetent Side, om der kunde tænkes at ligge noget saadant til Grund.

J a k o b J e n s e n svarede hertil, at Holm jo havde haft en Del Ferier, fordi han havde saa meget andet at tage Vare paa, og hans Arbejder udenfor Skolen havde vist lagt saa stort Beslag paa ham, at han var bedst tjent med at holde op med den ene af Delene; det var vel den egentlige Grund til, at han søgte at blive fri for Skolegerningen. Der var sagt en hel Del smukke Ord om Holm og hans Virksomhed, og Taleren kunde slutte sig dertil og anbefale, at han blev stillet saa godt, at han kunde faa en anstændig Gage ud af den Virksomhed, som han nu gik helt over til. Naar man støttede ham i denne Virksomhed, baade ved at lønne ham og give ham Plads at tumle paa, vilde der blive udmærket Plads for Holms Evner eller en Del deraf.

N. J o h. L a u r s e n havde den Opfattelse, at den væsentligste Grund til Holms Afsked var, at han følte sig stærkere draget til de Virksomheder, der var knyttet til Selskabshaven og til Domkirken end til Skolen. Taleren troede ikke, der laa noget andet til Grund for Ansøgningen.

B r a m m e r vilde ogsaa ønske, at Holm uden økonomiske Sorger kunde fortsætte sit udmærkede Arbejde ved Folkemuseet. Taleren haabede, han kunde faa Statsunderstøttelse, og at Kommunen ikke vilde stille sig for karrig overfor ham.

Indstillingen tiltraadtes.

4. (J. Nr. 572—1917). Indstilling fra Skoleudvalget om, at der ydes **Kommunelærerinde Fru Nanna Christensen fri Vikar i indtil 4 Maaneder.**

Indstillingen vedtoges.

5. (J. Nr. 571—1917). Indstilling fra Skoleudvalget om, at der ydes **Kommunelærerinde Frk. Augusta Larsen fri Vikar i Tiden indtil 15. April 1918.**

Indstillingen vedtoges.

6. (J. Nr. 50—1917). Sagen angaaende **Hjemsendelse af den ved Sikringsstyrken tjenestegørende Kommunelærer A. Hjalmar.**

F o r m a n d e n oplyste, at der forelaa en Skrivelse om, at Ministeriet ikke havde ment at kunne afskedige Lærer Hjalmar paa det angivne Grundlag. Skolekommissionen forelagde nu en ny Skrivelse til Ministeriet, og Taleren henstillede til Byraadet at tiltræde denne.

N. J o h. L a u r s e n henviste til Ministeriets Skrivelse, hvoraf det fremgik, at Ministeriet ikke havde ment, at Lærer Hjalmar's Tjeneste var helt frivillig. Men hvis dette var Tilfældet, burde Hjalmar virkelig have underrettet Skoleautoriteterne om, at han paatog sig en saadan Forpligtelse. Men den egentlige Grund til, at han var indstillet til Afsked efter § 18, var, at han paa en ret uforskammet Maade havde nægtet at indsende Ansøgning om at blive fritaget for denne Tjeneste. Havde Krigsministeriet sagt nej, var Sagen jo foreløbig afgjort; men man burde ikke finde sig i et saadant Svar fra hans Side. Der havde været to andre lignende Tilfælde, men vedkommende var gaaet ind paa at søge om Fritagelse, og det var blevet bevilget. Taleren vilde derfor anbefale, at Sagen blev indsendt til ny Overvejelse i Ministeriet.

Skolekommissionens Skrivelse tiltraadtes.

7. (J. Nr. 440—1917). Andragende fra Skolebestyrerinde M. Christensen om et **midlertidigt Tiiskud til Bruunsgades Skole.**

Kunde ikke bevilges.

8. (J. Nr. 285—1917). Udkast til **Skøde til Kongen paa et Areal paa 6—7 Tdr. Land Vest for Marselisborg Slot,** saalydende:

»Aarhus Byraad skøder og endelig overdrager herved paa Aarhus Kommunes Vegne til Hans Majestæt Kong Christian den Tiende den paa vedhæftede Matrikulskort angivne Parcel af Matr. Nr. 1 a med flere af Købstadens Markjorder fra Marselisborg, hvilken Parcel ifølge Landbrugsministeriets Udstykningsapprobation af 28. September 1917 er skyldsats som Matr. Nr. 1eu sammesteds for Hartkorn: 0 Td. 2 Skp. 2 Fdk. 0 $\frac{1}{2}$ Alb. og udgør 29096 m².

Den nævnte Parcel Matr. Nr. 1eu skal saaledes fremtidig tilhøre Hans Majestæt Kongen med de samme Rettigheder, Byrder og Forpligtelser, med hvilke Kommunen — ifølge Adkomst tinglæst 12. Juni 1897 — har ejet den, dog saaledes, at der fremtidig paahviler Ejendommen følgende servitutmæssige Forpligtelser:

1. Ejendommen maa ikke udstykkes.
2. Paa Ejendommen maa kun opføres én Hovedbygning.
3. Forsaavidt Ejendommen ønskes afhændet til en Køber, der ikke er Medlem af det danske Kongehus, skal Aarhus Kommune have Købsret til den til en Pris, som fastsættes ved offentlig Vurdering, men som ikke maa overstige nedennævnte Købesum med Tillæg af den Sum, der anvendes til Opførelse paa Ejendommen af Bygninger med fast Tilbehør.

Nærværende Skøde vil være at tinglæse som servitutstiftende paa Ejendommen med Hensyn til de foran under 1—3 anførte Bestemmelser og saaledes, at Aarhus Byraad til enhver Tid har Raadighed over Servitutterne.

Det solgte Areal er tiltraadt af Køberen, der betaler Skatter og Afgifter af Jorden for Tiden efter 1. Januar d. A.

Den vedtagne Købesum 4000 Kr. pr. Td. Land à 5516 m² eller ialt 21099 Kr. 35 Øre — skriver: Enogtyve Tusinde Nitini Kroner 35 Øre — er Kommunen udbetalt.

Indenrigsministeriets Samtykke til denne Afhændelse er meddelt Byraadet ved Skrivelse til Aarhus Stiftamt af 19. Oktober f. A.«

Udkastet tiltraadtes.

9. (J. Nr. 400—1917). Andragende fra **Skolebestyrerinde Frk. Koch, om Kommunen vil overtage en 2. Prioritet i den Skolebygning**, hun paataenker at opføre paa Hjørnet af Louisegade og Mørksgade.

Møller erindrede om, at det var 3. Gang, et saadant Andragende fra Frk. Koch behandledes i Byraadet, og Taleren skulde derfor fatte sig kort, da de samme Grunde, der forelaa sidste Gang, ogsaa var til Stede nu. Det var lykkedes Frk. Koch at skaffe lidt flere Penge, og derfor kunde hun nøjes med en Prioritet paa indtil 75 % af Ejendomsskyldværdien i Stedet for 80 %. Det var ikke noget principielt Spørgsmaal, idet Byraadet tidligere var gaaet med til 65 %. Spørgsmaalet var kun, om der var nogen Risiko for Kommunen derved, og det var sikkert udelukket, naar Frk. Koch satte ca. 40000 Kr. deri, saa det var nærmest kun en Villighed fra Kommunens Side. Taleren vilde paa Bechs og egne Vegne anbefale

Indstillingen, idet han beklagede, at Jakob Jensen og Brøndum ikke havde kunnet tiltræde denne.

Jakob Jensen gjorde opmærksom paa, at ved Forelæggelsen af Sagen havde Udvalgets Formand ikke husket, at Murermester Klostergaard tidligere havde budt 20 Kr. pr. □ Alen for Grunden. Det var altsaa et klækkeligt Tilskud, Kommunen var gaaet ind paa at yde Frk. Koch, nemlig ca. 23 % af Ejendommens Værdi, og det burde Højre erindre, naar der var Tale om Afskrivning paa andre Ejendomme. Hvis Kommunen vilde have afstaaet Grunden til en anden for den Pris, kunde der nu have været Bolig for mange Familier. Taleren vilde anbefale sine Partifæller at stemme imod yderligere Tilskud.

N. J o h. L a u r s e n fandt, at der var 2 Grunde, der særlig gjorde sig gældende her. Den ene Grund var, at Skolen havde bestaaet i 50 Aar og havde pædagogisk Berettigelse, og nu var der Mulighed for, at den kunde fortsættes under andre Forhold. Den anden Grund var Hensynet til den store Arbejdsløshed. Det var ikke noget Principsspørgsmaal, da Byraadet jo havde vedtaget at gaa til 65 %; her var altsaa blot Tale om lidt mere eller mindre. Frk. Koch satte selv 40000 Kr. deri, og disse Penge vilde betyde ikke saa lidt i Arbejdsløn. Taleren vilde gerne paa Frk. Kochs Vegne takke Byraadet for den Velvilje, det i Forvejen havde vist, men samtidig bede Byraadet gaa et lille Skridt videre og derved sikre Sagen. Det var heller ikke nogen Fornøjelse for Byraadet at gøre Skolen husvild.

Jakob Jensen svarede hertil, at det ved forrige Behandling var bleven klart oplyst, at Byraadet ikke jagede Frk. Koch ud. Hvad Risikoen ved Garantien angik, var Forholdet det samme

som ved Marselisborg Skole; men den var blevet meget dyr at overtage for Kommunen. Det var rigtigt nok, hvad der var sagt om Arbejdsløsheden; men fra Laursens Side i Byraadet havde man i Efteraaret gjort alt for at forhindre og forhale det kommunale Byggeri; da var det ikke nødvendigt at skaffe Arbejde! Men det kunde nemt lade sig gøre at skaffe Arbejde, naar Byraadet vilde bevilge Pengene dertil. Der var vist ogsaa fra privat Side saa stor Interesse for den foreliggende Sag, at den nok gik igennem alligevel, og Taleren vilde fraraade, at Byraadet gik længere.

M i k a e l J o h a n s e n skulde ikke komme ind paa selve Sagen; men der var blevet sagt, at Byens Haandværkere gerne vilde bygge paa lignende Betingelser. Hvis dette var Tilfældet, burde man forsøge det, for det vilde blive langt billigere at afhjælpe Bolignøden paa den Maade, end ved at Kommunen byggede, ja selv om man overlod dem Jorden gratis.

M ø l l e r betonedes, at her var ikke Tale om yderligere Tilskud, men kun Tale om Garanti, og Taleren var fuldkommen overbevist om, at Kommunen ikke kunde komme til at lide noget Tab. Med Hensyn til Salg af Grunde var der tilbudt vidtgaaende Betingelser med Prioriteter op til 90 %, og det var dog ikke gaaet saa let at faa nogen til at bygge. Her var der langt større Risiko for Kommunen, men det var jo nødvendigt at skaffe Beboelseshuse.

J a k o b J e n s e n erkendte, at det ikke var Tilskud, men hvis det gik i Stykker, blev Garantien til Tilskud, og her var Tale om 13—14000 Kr. ekstra, altsaa ialt ca. 33 % af Skolens Værdi. Hvad Spørgsmaalet om Risikoen ved Beboelseshusene angik, da var denne Risiko faktisk mindre,

da Kredit- og Hypotekforeninger gav højere Laan i saadanne end i en Skolebygning. Til Mikael Johansen vilde Taleren sige, at her havde man først slaaet 50 % af i Jordens Værdi og endvidere en Rentegodtgørelse, som blev op mod 75 % af Jordens oprindelige Værdi. Hvad Salg af Grunde angik, var man kommen saa vidt, at Salgssummen for al den Jord, der var solgt Vest for Byen, var fortæret op til Gadeanlæg, saa man kunde vel næppe komme længere ned, hvis Byen ikke skulde skyde Penge til. Taleren vilde derfor anbefale at se fornuftigt paa denne Sag.

Christensen beklagede, at Sagen ikke kunde lade sig realisere, da det drejede sig om et ret stort Beløb, som kunde anvendes til Arbejde. Det var jo let nok at sætte Arbejder i Gang, naar man lukkede Kommunens Kasse op; men de 40000 Kr. her var Tale om, vilde jo ikke gaa fra Kommunen. Talerens Parti havde dog bragt et betydeligt Offer, da de slog af paa Principperne og gik med til de 65 %, og man kunde næppe regne med, at Partiet vilde strække sig længere. Taleren havde ikke vidst andet, end at den højeste Pris, der var budt for Jorden, var 15 Kr.; nu havde Jakob Jensen oplyst, at der var budt 20 Kr., og derved blev Kommunens Bidrag jo større, naar Grunden blev solgt for 10 Kr.; der var ogsaa blevet sagt, at Grunden ikke var 1800, men 2200 □ Alen, og var det Tilfældet, vilde Kommunens Bidrag jo blive endnu større.

N. J o h. L a u r s e n kunde efter Christensens Udtalelser tænke sig, at der var nogen Grund til at udsætte Sagen. Til Jakob Jensens Udtalelser om Marselisborg Skole vilde Taleren sige, at hvis Byen havde oprettet en kommunal Almenskole, vilde den muligvis være blevet lige saa dyr. Men

Fejlen var, at Marselisborg Skole blev alt for stort anlagt, større end en privat Skole kunde svare til. Men her var Tale om en mindre Skole, hvortil der blev tilskudt 40000 Kr., saa det var langt mere rimelige Forhold. Skolen kunde sikkert gaa, da der ikke var for mange Privatskoler i Byen, saa Kommunens Risiko blev ikke stor. Der kunde jo nok sættes Arbejder i Gang, men saa skulde der betydelige Udgifter til straks, medens dette Arbejde laa parat til at begynde. Taleren vilde derfor henstille, om man ikke kunde tage Sagen tilbage i 8 Dage og underkaste den en velvillig Overvejelse.

J a k o b J e n s e n bemærkede hertil, at Kommunen efterhaanden havde overtaget Marselisborg Skoles Jord, og Skolen fik tillige store Tilskud fra private, men alligevel kunde den ikke gaa. Der kom vist ikke noget ud af at udsætte den foreliggende Sag.

S a l l i n g anbefalede, at Kommunen gik med til de 75 %. Der var næppe nogen Risiko, og selv om det gik saa galt, at Kommunen kom til at overtage Bygningen, vilde der blive Brug nok for den. Der havde jo længe været Tale om en Administrationsbygning, og der var stadig Mangel paa Lokaler til forskellige Institutioner, saa der gik næppe noget i Stykker derved.

M o u s t e n bemærkede, at hvis Byraadet ikke i første Omgang var blevet ført lidt bag Lyset, havde Frk. Koch næppe faaet disse Betingelser. Der var blevet sagt, at Grunden højst kostede 12 Kr., og denne var vanskelig at sælge, saa det var tvivlsomt, om der kunde opnaas en højere Pris end de 10 Kr. Havde de Oplysninger foreligget, som Jakob Jensen nu havde givet, var Socialdemokraterne næppe gaaet med dertil.

Formanden antog ikke, der var Tale om nogen fortsættelig Føren bag Lyset.

Jakob Jensen vilde til Udtalelsen om at skaffe Arbejde sige, at Byggeudvalget ogsaa kunde tage fat straks. Tegningerne var færdige til de 4 Ejendomme ved Vejlegade, og Arbejdet kunde godt udbydes ved næste Byraadsmøde.

Salling svarede hertil, at der var en betydelig Forskel, for Kommunens Byggeri vilde betyde en stor Udgift, medens der det andet Sted kun var Tale om Garanti.

Brøndum havde heller ikke kunnet gaa med til den første Instilling, hvis der dengang havde foreligget Oplysninger om den større Grundpris. Naar der tillige var 10 Aars Rentefrihed foruden 50 % Afslag, var der ingen Anledning til at strække sig videre.

Møller kunde ikke bestemt huske, om der havde været Tale om en Pris af 20 Kr.; det var umuligt at huske alle Priserne rundt i Byen. Mousten havde derfor ikke Lov til at bruge saa kraftige Ord, for det var den Dag Talerens Overbevisning, at der ikke kunde faas en højere Pris.

N. Joh. Laursen havde hørt sige, at det var en noget vanskelig Grund at bygge paa, og det kunde jo gøre den mindre værdifuld.

Jakob Jensen svarede hertil, at der var intet i Vejen, hvor Skolen skulde ligge.

Det af Møller og Bech fremsatte Forslag forkastedes.

10. (J. Nr. 551—1917). Andragende fra Aarhus Vognmandsforening om, at **Kørselsarbejdet ved Gas- og Elektricitetsværket maa blive udbudt ved Licitation.**

Udvalget kunde ikke for Tiden gaa ind herpaa. Indstillingen vedtoges.

11. (J. Nr. 25¹²—1917). Andragende fra Restauratør S. M. Mikkelsen om **Bevilling til at drive Beværtning i »Kasino«.**

Det vedtoges med 11 Stemmer mod 9 at fordre 2 Borgerskaber nedlagt.

12. (J. Nr. 18¹⁸—1917). Andragende fra Ane K. Poulsen om **Fritagelse for Hundeafgift.**

Bevilgedes.

13. (J. Nr. 17¹⁶—1917). Andragende fra Arbejdsmand N. P. R. Jensen om **Eftergivelse af Fattighjælp.**

Bevilgedes.

14. (J. Nr. 17¹⁸—1917). Andragende fra Laura J. M. Christensen om **Eftergivelse af Fattighjælp.**

Bevilgedes.

15. (J. Nr. 17²⁰—1917). Andragende fra Arbejdsmand N. C. C. Kjeldsen om **Eftergivelse af Fattighjælp.**

Bevilgedes.

16. (J. Nr. 17²²—1917). Andragende fra Bødker Jens Hansen om **Eftergivelse om Fattighjælp.**

Bevilgedes.

17. (J. Nr. 12²⁴—1917). Indstilling angaaende **Tildeling af forskellige Alderdomsunderstøttelser.**

Indstillingen vedtoges.

18. Efter Forslag af M o u s t e n tiltraadte Byraadet, at Maskinmester Rasmussen paa Kommunehospitalet fra 1. April d. A. erholder den højeste indenfor hans Lønningsklasse normerede Løn.
-